

Regiovisies Jeugdhulp

Onderzoeksrapport

30 juni 2022

Jeugdautoriteit

Jeugdautoriteit
Rijnstraat 50
2551 XP Den Haag

Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

070 - 340 68 88
Jeugdautoriteit.nl

Contact

info@jeugdautoriteit.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Onderzoeksopzet	5
2.1	Doelstelling en onderzoeksvraag	5
2.2	Scope en werkwijze	5
3.	Bevindingen: analyse van de regiovisies	7
3.1	Is er een regiovisie?	7
3.2	Zijn beschikbaarheid en continuïteit erin geborgd?	9
3.3	Is lokale toegang verbonden met gecontracteerde hulp?	11
3.4	Is de governance geregeld?	13
3.5	Is bovenregionale samenwerking geregeld?	14
3.6	Gaat de regiovisie in op monitoring en op de transformatiedoelen?	17
4.	Bevindingen: de regio's over de regiovisies	19
4.1	Reflecties op het totstandkomingsproces	19
4.2	Heeft het opstellen van de regiovisie bijgedragen aan de regionale samenwerking?	21
4.3	Overige opmerkingen van de regio's	23
5.	Conclusies en aanbevelingen	25
5.1	Aanvullende reflectie	29
5.2	Aanbevelingen	29
	Bijlage 1 Uitgangspunten NvO en aanvullende toetspunten	33
	Bijlage 2 Vijf basisfuncties lokale toegang	35

1. Inleiding

De Jeugddautoriteit ziet dat regionale samenwerking een belangrijke rol vervult in het waarborgen van de continuïteit van de jeugdhulp. De inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering is niet goed mogelijk zonder regionale samenwerking.¹ Tegelijkertijd ziet de Jeugddautoriteit dat deze regionale samenwerking soms moeizaam verloopt. Dit komt onder meer naar voren uit het verdiepingsonderzoek van de Jeugddautoriteit (2021)². Daarnaast blijkt ook uit casuïstiek bij de Jeugddautoriteit dat rond specifieke casussen de regionale samenwerking niet altijd optimaal functioneert en/of bijdraagt aan de problematiek rond de casus.

Binnen het jeugdzorgstelsel werken verschillende partijen samen vanuit ieder een eigen rol. De professionalisering van die rollen draagt bij aan een beter werkend stelsel. Mede daarom heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in juni 2020 een resolutie aangenomen met betrekking tot een Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). De NvO houdt onder andere in dat de gemeenten in regionaal verband een regiovisie opstellen voor de jeugdhulp, die aangeeft hoe gemeenten de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdhulpfuncties borgen en wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is. De NvO formuleert een aantal eisen waaraan de regiovisie moet voldoen.

In Nederland zijn er 42 jeugdhulpregio's. Een groot deel daarvan was in 2021 nog bezig met het opstellen van de regiovisies en de VNG ondersteunde de regio's hierin tot eind 2021. Inmiddels is het (ten tijde van het schrijven van dit rapport) twee jaar geleden dat de resolutie is aangenomen en is de ondersteuning door de VNG ruim een half jaar beëindigd. Daarmee vindt de Jeugddautoriteit het een goed moment te onderzoeken of regio's uitvoering hebben gegeven aan de afspraak om een regiovisie op te stellen en of die regiovisies ook inhoudelijk voldoen aan de eisen van de NvO.³ Door de NvO als uitgangspunt te nemen, wordt een toetsingskader gebruikt waaraan de gemeenten zichzelf hebben verbonden. Daarnaast is in dit onderzoek het toetsingskader dat de NvO biedt op twee punten door de Jeugddautoriteit aangevuld: de monitoring van de ontwikkelingen die in de regiovisie worden geschetst en de aandacht voor de transformatiedoelen van de Jeugdwet.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de maanden maart en april van 2022. In die periode is voor elke regio bepaald of er een regiovisie is opgesteld. Als er een regiovisie beschikbaar was, is deze geanalyseerd. Daarnaast heeft per regio een gesprek plaatsgevonden. De uitkomsten van de analyse van de regiovisies staan in hoofdstuk 3 weergegeven. De rode draden uit de gesprekken met de regiovertegenwoordigers staan in hoofdstuk 4. In Hoofdstuk 5 staan vervolgens de conclusies en een aantal aanbevelingen.

¹ In dit rapport worden de verschillende vormen van jeugdhulp en daarnaast de jeugdbescherming en jeugdreclassering als 'jeugdhulp' aangeduid.

² <https://www.jeugddautoriteit.nl/documenten/rapporten/2021/11/23/verdiepingsonderzoek-financiele-positie-jeugdhulpaanbieders>

³ Zie bijlage 1 voor de uitgangspunten van de NvO.

2. Onderzoeksopzet

2.1 Doelstelling en onderzoeksvraag

Het doel van het onderzoek is drieledig:

1. Het geven van een beeld op sectorniveau van de mate waarin de NvO is uitgewerkt in regiovisies;
2. Het leerproces met betrekking tot de regionale samenwerking versterken door inzicht te geven in de factoren die stimulerend werken en die belemmerend werken bij het opstellen van regiovisies;
3. Een basis bieden voor eventuele vervolgstappen sectorbreed of voor een mogelijk verbeteringsproces in de regio's waarvan is geconstateerd dat er een regiovisie ontbreekt of waar maar zeer beperkt uitwerking is gegeven aan de NvO.

Onderzoeksvragen en deelvragen van het onderzoek zijn:

1. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het opstellen van de regiovisies?
2. In hoeverre bevatten de regiovisies – of alternatieven daarvoor - een inhoudelijke uitwerking van de uitgangspunten van de NvO?
3. Welke lessen kunnen getrokken worden uit het proces van de totstandkoming van de regiovisies?
 - Wat zijn stimulerende factoren?
 - Wat zijn belemmerende factoren?
4. In hoeverre sluiten de regiovisies aan bij de aanvullende toetspunten die de Jeugdautoriteit heeft geformuleerd ten aanzien van transformatiedoelen en monitoring in de regiovisies?

2.2 Scope en werkwijze

De NvO bestaat uit acht afspraken (zie Bijlage 1), waarvan er vijf over de regiovisie gaan. In dit onderzoek zijn alleen deze vijf afspraken betrokken, de overige drie vallen buiten de scope van het onderzoek. Het onderzoek gaat primair over regiovisies en omvat dus niet de gehele NvO.

Alle 42 jeugdhulpregio's maken onderdeel uit van dit onderzoek. Er is één regio waarvan twee subregio's te onderscheiden zijn met elk een eigen regiovisie. Er zijn ook twee regio's die samen één regiovisie hadden. Deze regiovisie is twee keer meegenomen in ons onderzoek als waren het twee aparte visies, omdat hiermee de regio's wel voldoen aan de eis van een regiovisie. Dit maakt dat in het onderzoek er dus 43 (sub)regio's in beschouwing zijn genomen. Met 42 daarvan heeft een gesprek plaatsgevonden, één regio heeft ondanks meerdere verzoeken niet gereageerd op ons verzoek voor een gesprek.

Analyse van de regiovisies

De onderzoeksvragen 1, 2 en 4 hebben betrekking op de inhoud van de regiovisies. In het kader van dit onderzoek gaat het daarbij om de toetsing van regiovisies, of alternatieve documenten waarvan de regio de expliciete afweging heeft gemaakt dat deze als regiovisie dienen. Deze zullen in de praktijk vertaald moeten worden naar meer operationele documenten, zoals aanbestedingsdocumenten of implementatiedocumenten.

Onderzoek naar deze operationele documenten en de wijze waarop de regiovisies worden geïmplementeerd valt buiten de scope van dit onderzoek.

De regiovisies (of alternatieve documenten) zijn uitgevraagd via het Regioteam opdrachtgever- en opdrachtnemerschap Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet⁴ (verder: Regioteam) en in enkele gevallen, waarbij zij niet over de visie beschikten, zijn de visies rechtstreeks bij de regio's opgevraagd. Voor de analyse van de regiovisies is een toetsingskader opgesteld op basis van de vijf uitgangspunten van de NvO en de twee toegevoegde toetspunten van de Jeugddautoriteit. Het toetsingskader is door de onderzoekers van de Jeugddautoriteit per regiovisie ingevuld.

De toetsing is gedaan door voor elk onderdeel te beoordelen of er wel, enigszins of niet aan de norm, of een onderdeel daarvan, is voldaan. Hoewel een dergelijke beoordeling altijd iets arbitrairs in zich heeft, hebben de onderzoekers expliciet consistentie in de grensbepaling tussen 'wel', 'enigszins' en 'niet' nagestreefd.

De uitkomsten van de analyses van de regiovisies zijn geaggregeerd tot een kwantitatief totaalbeeld. Dat totaalbeeld heeft betrekking op de mate waarin de verschillende uitgangspunten van de NvO in de regiovisies zijn uitgewerkt.

Regio's over de regiovisies

Vraag 3 gaat vooral over het proces van de totstandkoming. De informatie hierover is verzameld door middel van interviews met ambtelijke vertegenwoordigers van de regio's. De contacten in de regio's zijn tot stand gekomen via het Regioteam. De vragen over het proces van totstandkoming zijn dus beantwoord vanuit het perspectief van de regio's. De daarbij gemaakte gespreksverslagen zijn aan hen teruggekoppeld. Er zijn geen gesprekken gevoerd met jeugdhulpaanbieders of overige partijen.

Bij de verwerking zijn in een aantal gevallen (bijvoorbeeld de vraag naar stimulerende en belemmerende factoren) de gegeven antwoorden geclusterd. Vervolgens is aangegeven hoe vaak geïnterviewden soortgelijke dingen hebben genoemd. Alle zaken die door tenminste twee geïnterviewden, onafhankelijk van elkaar, zijn genoemd, zijn weergegeven in het rapport. Wanneer een antwoord slechts één keer is genoemd, valt deze binnen de categorie 'overig'.

Het toetsingskader voor de regiovisies is opgenomen in Bijlage 1 en bestaat uit twee onderdelen:

- De uitgangspunten van de NvO;
- Aanvullende toetspunten (monitoring en transformatiedoelstellingen).

In Bijlage 2 zijn de vijf basisfuncties van de lokale toegang opgenomen. Deze maken integraal onderdeel uit van de NvO-afspraken en zijn als zodanig ook in het onderzoek getoetst.

⁴ Het Regioteam opdrachtgever- en opdrachtnemerschap Wmo & Jeugdwet is een samenwerking van het [Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd \(OZJ\)](#), het [Ketenbureau i-Sociaal Domein](#) en het [programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein](#). In de drie programma's werken gemeenten en (zorg)aanbieders samen om kwalitatief goede en passende zorg en ondersteuning bereikbaar en betaalbaar te houden.

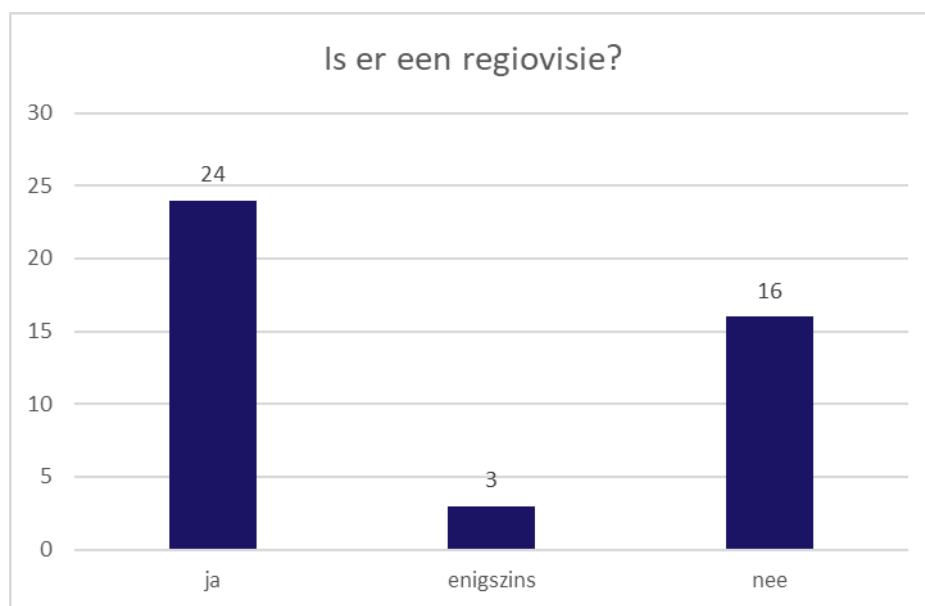
3. Bevindingen: analyse van de regiovisies

3.1 Is er een regiovisie?

NvO afspraak 1:

Gemeenten stellen in regionaal verband een regiovisie op die door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld. De regiovisie komt tot stand in overleg met aanbieders (en met gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis), professionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders en ketenpartijen.

De Jeugdautoriteit heeft onderzocht of er een regiovisie aanwezig is. Om deze vraag te beantwoorden is uitgegaan van documenten die expliciet in het kader van de NvO zijn opgesteld of van alternatieve documenten die al bestonden, maar waarvan de regio de expliciete afweging heeft gemaakt dat deze dient als regiovisie. Bij het toetsen van de aanwezigheid van de regiovisie is uitgegaan van de peildatum van 1 april 2022.

Hoewel er formeel 42 regio's zijn, geldt in bovenstaande figuur dat $n=43$. Zoals eerder aangegeven is dit omdat er één regio is waarvan twee subregio's te onderscheiden zijn met elk een eigen regiovisie. Drie regio's hebben 'enigszins' een regiovisie. Het gaat dan om een conceptvisie waar nog een verdiepingsslag op komt. Ook zijn er enkele regio's die een alternatief document hebben dat in de letterlijke zin geen "regiovisie" heet, maar waarvan de regio van mening is dat hiermee aan de NvO wordt voldaan. In 16 regio's is er geen regiovisie. In een aantal gevallen is dit een bewuste keuze. Deze regio's vinden het niet nodig omdat ze van mening zijn dat ze al naar de geest van de NvO werken en dat soms ook elders (deels) hebben vastgelegd. Zij vinden het zonde van de energie om dit nader te expliciteren in een separaat document. Bij een ander deel is het ontbreken van de regiovisie geen bewuste keuze. Ze zijn er heel laat aan begonnen, hadden andere prioriteiten of het bleek binnen de regio heel lastig te zijn om gezamenlijk op één lijn te komen en samen één visie te maken.

De verwachtingen voor de 16 regio's die nog geen visie hebben, zijn als volgt:

Gereed najaar 2022	Gereed voorjaar 2023	Gaan er geen maken	Onbekend
7	2	5	1

In percentages uitgedrukt blijkt 56% van de regio's over een regiovisie te beschikken, 7% enigszins en 37% niet. Bij enkele gevallen van "ja" en bij de gevallen van "enigszins" gaat het bijvoorbeeld om conceptvisies die nog niet helemaal af zijn of waar nog een verdiepingsslag op komt. Ook zijn er enkele regio's die een alternatief document hebben dat in de letterlijke zin geen "regiovisie" heet, maar waarvan de regio van mening is dat hiermee aan de NvO wordt voldaan.

Datum vaststelling

Voor alle 24 + drie regiovisies geldt op één na, dat deze zijn opgesteld na 2020, dus nadat de NvO binnen de VNG was aangenomen. Voor één geval geldt dat de visie uit drie documenten bestaat, waarvan er één van voor de NvO dateert.

Wijze van vaststelling

Bij 22 regio's zijn de visies formeel door de gemeenteraden (17) of colleges van BenW (vijf) vastgesteld. Bij twee was dit enigszins het geval (dat wil zeggen dat in sommige van de regiogemeenten de visie wel door de gemeenteraad of het college van B&W is vastgesteld en in sommige van de regiogemeenten niet) en bij drie regio's is de visie niet formeel vastgesteld.

Looptijd regiovisies

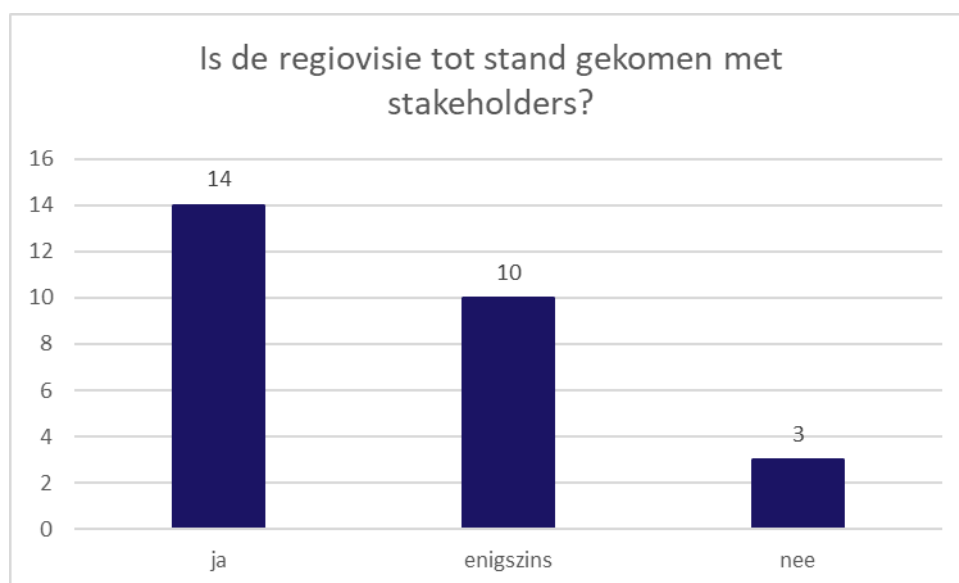
Van 11 regiovisies is de looptijd vastgesteld door de regio. De looptijden variëren van drie tot vijf jaar en gemiddeld is de looptijd daarmee 4,4 jaar.

Inhoud regiovisies

Bij de 24 regio's die over een visie beschikken, zijn er verschillen zichtbaar in de omvang, reikwijdte en kwaliteit. Sommige regio's hebben de visie "eenvoudig" gehouden met het doel om aan de verplichtingen te voldoen. Andere hebben naast een visie met een stip op de horizon ook veel aandacht besteed aan de bijbehorende transformatieopgave en hoe deze verwezenlijkt moet worden. Het verschil in kwaliteit is zichtbaar als per regiovisie gekeken wordt hoeveel van de uitgangspunten van de NvO wel of niet zijn uitgewerkt. Van de 24 inhoudelijke toetspunten die in de vragenlijst voor de regiovisies zijn gehanteerd, voldoet de regiovisie die het 'hoogst' scoort, aan 23 van die uitgangspunten en aan één enigszins. De regiovisie die het 'laagst' scoort, voldoet aan 8 van die uitgangspunten, aan één enigszins en aan 15 niet.

Participatie stakeholders bij ontwikkeling regiovisies

Volgens de NvO moet de regiovisie tot stand komen in overleg met aanbieders (en met gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis), professionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders en ketenpartijen, de zogenaamde stakeholders. In de onderstaande figuur is weergegeven in hoeverre hier invulling aan is gegeven.

Ongeveer de helft van alle regiovisies is volgens de regio's in goede afstemming met de stakeholders tot stand gekomen. In de andere gevallen is er vaak wel enige afstemming geweest, maar niet in de volle breedte. Men heeft dan bijvoorbeeld slechts een deel van de stakeholders gesproken of de participatie heeft slechts op een deel van de regiovisie plaatsgevonden.

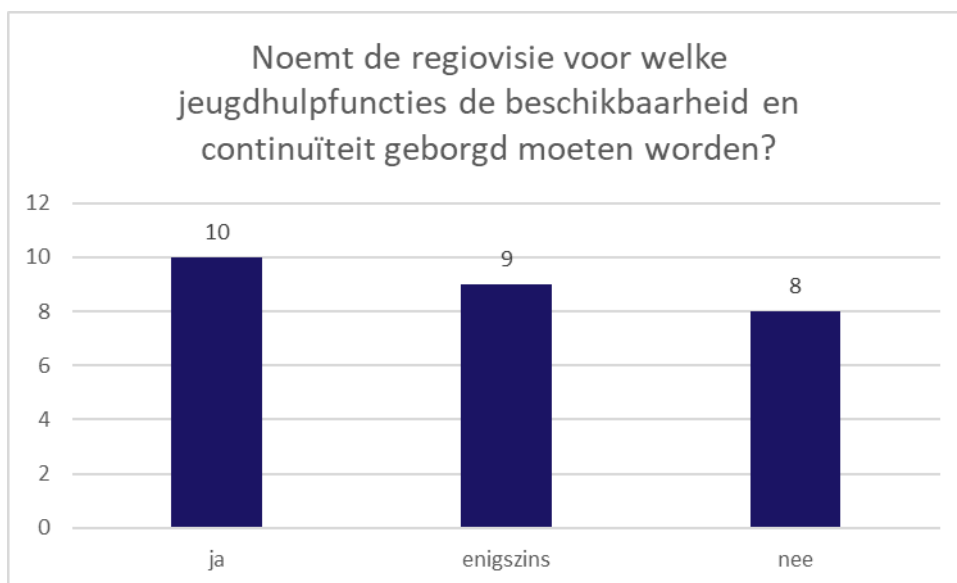
3.2 Zijn beschikbaarheid en continuïteit erin geborgd?

NvO afspraak 2:

De regiovisie geeft helderheid over hoe gemeenten, ten minste voor de looptijd van deze visie, in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdfuncties borgen. Hierbij kan als leidraad de lijst met functies uit de regeling Jeugddoelstelling⁵ dienen, die regionaal een eigen invulling kan krijgen. De regiovisie geef ook aan wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is.

De bovenstaande afspraak is uiteengezet in drie afzonderlijke vragen. Per vraag worden de resultaten weergegeven.

⁵ Bedoeld wordt hier de Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg, Regeling van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 6 december 2019. De titel is daarmee onjuist in de Norm voor Opdrachtgeverschap opgenomen.

Het wat

Uit de bovenstaande figuur blijkt dat in tien regiovisies is aangegeven voor welke jeugdhulpfuncties de beschikbaarheid en continuïteit geborgd moeten worden. De wijze waarop de jeugdhulpfuncties worden genoemd is divers, zowel wat betreft de termen waarin deze zijn omschreven als de mate van detail. Wel benoemen drie van deze tien regiovisies de jeugdhulpfuncties in termen van de vijf segmenten van jeugdhulp: segment 1. hoogcomplexe zorg, segment 2. wonen, segment 3. dagbegeleiding en respijtzorg, segment 4. veelvoorkomende zorg, segment 5. crisiszorg.

In negen regiovisies worden de jeugdhulpfuncties wel in enige mate beschreven maar in zeer algemene termen waardoor niet geheel duidelijk waar het om gaat. Soms worden de jeugdhulpfuncties in combinatie met beleidsdoelstellingen genoemd, of worden er vooral procesafspraken genoemd om te komen tot benoeming van de jeugdhulpfuncties.

In acht regiovisies worden de jeugdhulpfuncties niet genoemd.

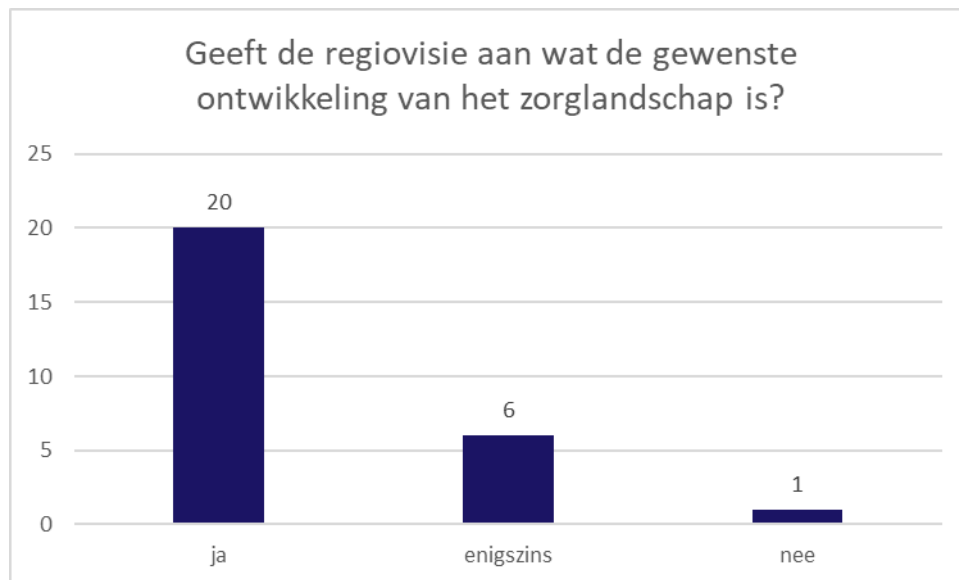
Het hoe

Verder is gebleken dat in 13 regiovisies is aangegeven *hoe* de jeugdhulpfuncties moeten worden geborgd. De wijze waarop is verschillend: regio's noemen de inkoopssystematiek en bekostigingssystematiek, het aangaan van partnerschap en langjarige contracten, of het hanteren van reële prijzen. Eén regio verwijst voor de borging van de continuïteit naar een escalatieroute die in de regio wordt gehanteerd bij dreigende continuïteitsproblemen.

In vijf regiovisies is enigszins aangegeven hoe de jeugdhulpfuncties moeten worden geborgd. Er worden dan bijvoorbeeld wel elementen genoemd die een rol spelen in de borging van jeugdhulpfuncties, zoals de verantwoordelijkheidsverdeling binnen de regio, maar waarbij niet de relatie tot de borging van de jeugdhulpfuncties is genoemd.

In negen regiovisies is niet aangegeven hoe de jeugdhulpfuncties moeten worden geborgd.

Het zorglandschap

Uit de bovenstaande figuur blijkt dat in 20 van de beschikbare regiovisies is aangegeven wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is. Bij het zorglandschap gaat het om een compleet, integraal en sluitend jeugdhulpaanbod.⁶ De gewenste ontwikkelingen betreffen inhoudelijke doelstellingen of ambities van de regio voor de jeugdhulp. Genoemd worden onder meer vroegsignalering en preventie, ambulantisering van specialistische hulp, versterking van de samenwerking met het onderwijs, versterking van de samenwerking binnen de veiligheidsketen, transformatie van verblijf en het organiseren van hulp dichtbij.

In zes regio's wordt de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap enigszins weergegeven. In die regiovisies wordt wel ingegaan op de gewenste ontwikkelingen in het zorglandschap, maar in zeer algemene termen of voor een beperkt deel van het zorglandschap, of aan de hand van een aantal lopende transformatieprojecten.

In één regiovisie is niet aangegeven wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is.

3.3 Is lokale toegang verbonden met gecontracteerde hulp?

NvO afspraak 3:

De regiovisie gaat in op de wijze waarop de lokale toegang verbonden is met de gecontracteerde hulp, met de vijf basisfuncties voor lokale teams als leidraad.

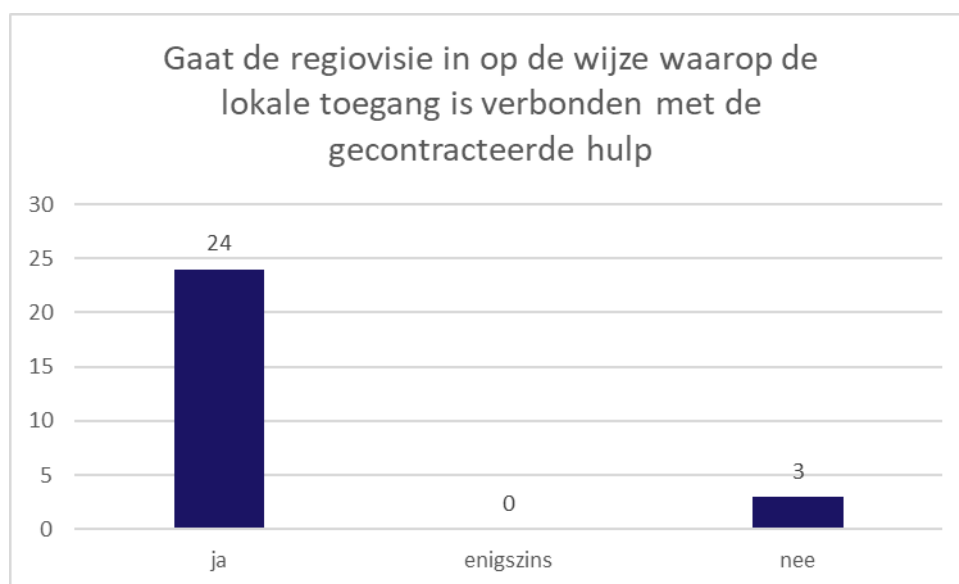
Deze afspraak is opgenomen in de NvO vanuit het belang van een goede verbinding tussen de leefomgeving in de wijk en de gecontracteerde hulp en ondersteuning. De toegang speelt hier een belangrijke rol. Deze is lokaal georganiseerd, dicht bij de leefomgeving van de inwoners. Het contracteren en aansturen van gespecialiseerde aanbieders gebeurt doorgaans (boven)regionaal. Verbinding tussen deze functies vraagt dus aandacht.⁷ In de jeugdhulp is niet sprake van één, maar van verschillende toegangspoorten: de gemeentelijke toegang (lokale teams), de huisarts, de gecertificeerde instellingen, de medische verwijzer en de rechterlijke

⁶ Routekaart 'Norm voor Opdrachtgeverschap', VNG/Zorg voor de Jeugd/EHdK, 24 november 2020

⁷ Idem

macht. De afspraak uit de NvO heeft specifiek betrekking op de lokale toegang tot de jeugdhulp: de lokale teams en de huisartsen. Waar gesproken wordt over de verbinding tussen lokale toegang en gecontracteerde hulp gaat het – voor de lokale teams – om verschillende aspecten: het beschikbaar zijn van informatie over het gecontracteerde zorgaanbod, het delen van informatie over de cliënt, de rolverdeling tussen lokale toegang en gecontracteerde hulp en de terugkoppeling aan het contractmanagement. Om de verbinding tussen de lokale teams en de gecontracteerde hulp goed te borgen zijn de vijf basisfuncties benoemd. Voor de huisartsen bestaat die verbinding met de gecontracteerde hulp deels uit iets andere aspecten. Een deel van de huisartsen maakt hierbij gebruik van praktijkondersteuners.

In de onderstaande figuur wordt weergegeven in hoeverre de regiovisies ingaan op de verbinding tussen de lokale toegang en de gecontracteerde hulp.

Lokale toegang

In 24 regiovisies is aangegeven hoe de lokale toegang is verbonden met de gecontracteerde hulp. De regiovisies variëren in de mate uitvoerigheid waarin de verbinding tussen lokale toegang en gecontracteerde hulp wordt beschreven. Er zijn regiovisies waarin dat uitgebreid wordt beschreven, aan de andere kant zijn er regiovisies waarin alleen de taak als verwijzer naar gecontracteerde hulp wordt omschreven.

In enkele regiovisies wordt genoemd dat de gemeenten in de regio een gemeenschappelijke werkwijze of methodiek voor de lokale toegang ontwikkelen. De rol van de huisartsen en/of praktijkondersteuners komt niet bij al deze 24 regiovisies aan de orde.

In drie regiovisies is niet aangegeven hoe de lokale toegang is verbonden met de gecontracteerde hulp.

Basisfuncties

In de NvO is aangegeven dat de vijf basisfuncties van de lokale toegang de leidraad zijn. Deze vijf basisfuncties zijn ontleend aan het KPMG-rapport 'Basisfuncties voor lokale teams in kaart'⁸. KPMG heeft dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de VNG en het ministerie van VWS om de huidige en gewenste

⁸

Basisfuncties voor lokale teams in kaart. De route en componenten onder de loep, KPMG, 30 september 2019. Zie ook: [Handreiking bij KPMG-rapport over basisfuncties van wijkteams | Nieuwsbericht | voor Jeugd & Gezin \(voordejeugdenhetgezin.nl\)](#)

basisfuncties van de gemeentelijke toegang in kaart te brengen. De omschrijving van de vijf basisfuncties is te vinden in Bijlage 2.

Basisfunctie lokale teams	Wel genoemd	Enigszins genoemd	Niet genoemd
1. Veilige leefomgeving	18	2	7
2. Tijdig signaleren van de vraag	17	4	6
3. Vindbare en toegankelijke hulp	18	3	6
4. Handelen met een brede blik	17	6	4
5. Leren en verbeteren	14	4	9

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat er weinig verschil zit in het aantal keren dat een functie van een lokaal team genoemd wordt, als het gaat om de eerste vier functies. Alleen de vijfde functie -leren en verbeteren- wordt duidelijk minder genoemd.

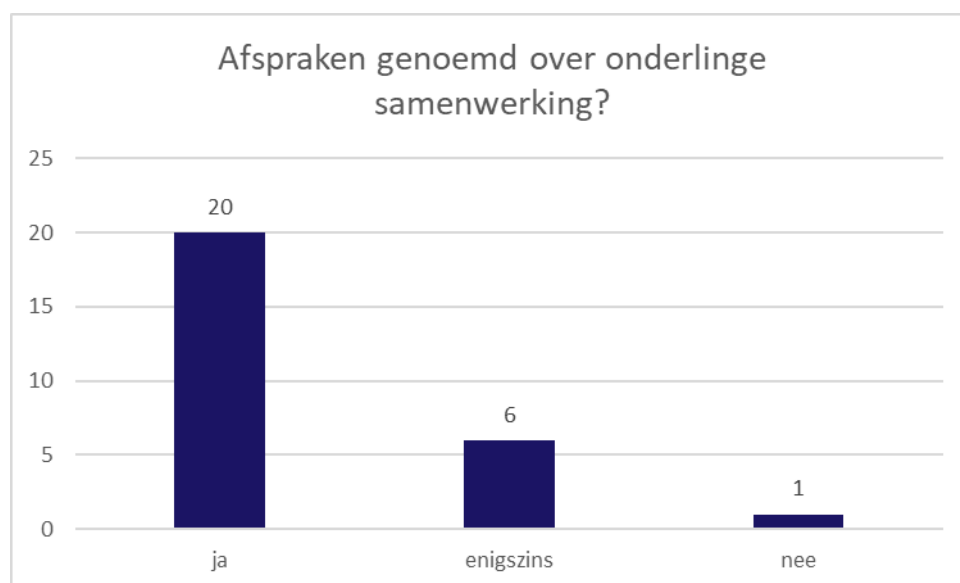
Als per regiovisie gekeken wordt, dan blijkt dat 14 regiovisies alle vijf de bovengenoemde functies van de lokale teams noemen. Daarnaast noemen vier regiovisies geen van de vijf functies van de lokale teams.

3.4 Is de governance geregeld?

NvO afspraak 4:

Regio's kiezen in hun regiovisie een niet-vrijblijvende governance, met één onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio.

Ten aanzien van afspraak 4, is allereerst getoetst of de regiovisie de afspraken noemt die de gemeenten met elkaar hebben gemaakt over de onderlinge samenwerking ter uitvoering van de regiovisie.

In totaal hebben 20 regio's deze afspraken genoemd en zes regio's hebben dat enigszins gedaan en één niet. Gemaakte afspraken betreffen veelal werk- en inrichtingsafspraken, afspraken over afbakening van hetgeen wel en niet gezamenlijk wordt gedaan en afspraken over de wijze van besluitvorming.

Voorts hebben 23 regio's aangegeven welke vorm van samenwerking er is tussen de regiogemeenten. De volgende vormen zijn genoemd, met de frequentie waarin ze voorkomen:

Samenwerkingsvorm	Aantal keer voorkomend
Gemeenschappelijke Regeling	9
Modulair Gemeenschappelijke Regeling	2
Samenwerkingsovereenkomst	6
Centrumgemeente/centrumregeling	3
Samenwerkingsnetwerk	2
Op Overeenstemming Gericht Overleg	1
Niet genoemd	4

Uit bovenstaande blijkt, dat van de regio's die een regiovisie hebben en waarvan ook de samenwerkingsvorm bekend is, in ongeveer de helft (negen + twee) er gewerkt wordt vanuit een Gemeenschappelijke Regeling. De overige hebben veelal een privaatrechtelijke of meer informele samenwerkingsvorm.

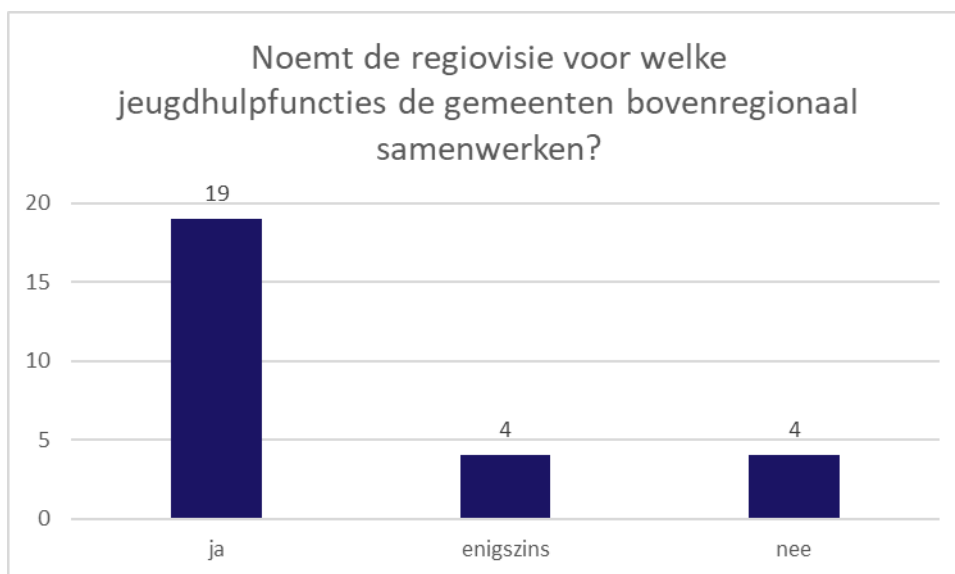
Van de 27 hebben 16 regio's in hun visie opgenomen wie het bestuurlijk aanspreekpunt is en drie hebben dat enigszins gedaan. Hierbij komen verschillende varianten voor. Er zijn bijvoorbeeld regio's waarin twee wethouders samen of allebei voor een gedeelte aanspreekpunt zijn. In andere regio's is het zijn van aanspreekpunt gekoppeld aan een rol: bijvoorbeeld de wethouder van de centrumgemeente. Er zijn ook voorbeelden waar het meer gekoppeld is aan een persoon, bijvoorbeeld de wethouder met de meeste historische kennis in de regio.

3.5 Is bovenregionale samenwerking geregeld?

NvO afspraak 5:

Regio's geven in hun regiovisie aan hoe en voor welke functies ze bovenregionaal samenwerken, met als doel dat deze bovenregionale functies beschikbaar blijven. Daarbij is het belangrijk dat alle regio's verbonden zijn aan de realisatie van de bovenregionale expertisecentra.

De bovenstaande afspraak is uitgesplitst in drie afzonderlijke vragen. Per vraag worden de resultaten weergegeven.

Het wat

De bovenstaande figuur geeft aan dat in 19 regiovisies is omschreven voor welke jeugdhulpfuncties de gemeenten bovenregionaal samenwerken. De wijze waarop dit is beschreven varieert. Voor een deel worden in de regiovisies dezelfde jeugdhulpfuncties genoemd: jeugdzorgplus, crisishulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering, bovenregionale expertisecentra en bovenregionaal gespecialiseerd aanbod van jeugdhulp. Een aantal regiovisies noemt daarnaast ook meer specifieke functies zoals academische onderzoeksfuncties, beleidsprogramma's of overlegfora met specifieke thema's. In vier regiovisies is enigszins benoemd voor welke jeugdhulpfuncties bovenregionaal wordt samengewerkt. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alleen criteria worden aangegeven voor wanneer er bovenregionaal samengewerkt wordt. Of er wordt slechts een enkele jeugdhulpfunctie benoemd, waarbij niet duidelijk is of hiermee de gehele bovenregionale jeugdhulp is beschreven.

In vier regiovisies is niet aangegeven voor welke jeugdhulpfuncties de gemeenten bovenregionaal samenwerken.

Het hoe

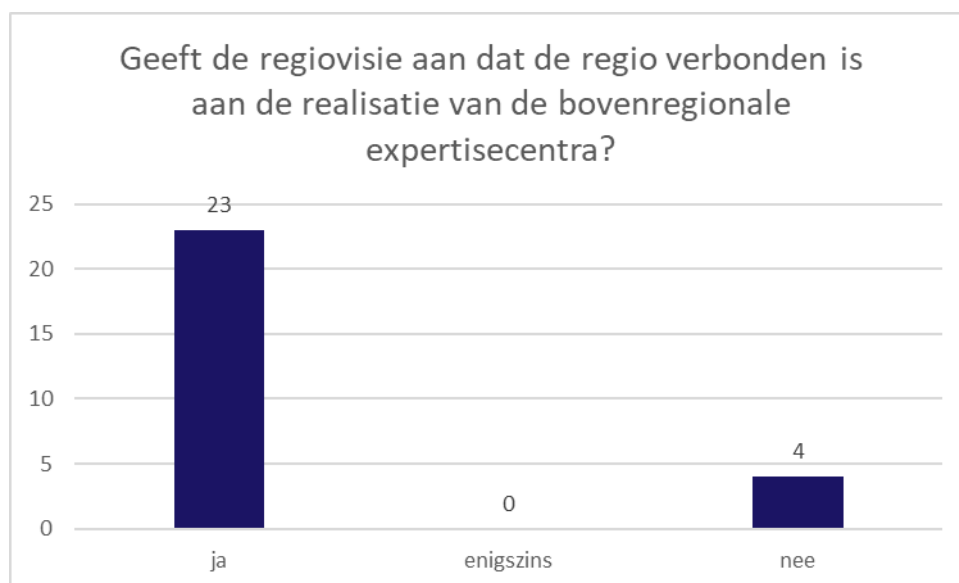
Uit de analyse is verder gebleken dat in 15 regiovisies is beschreven hoe bovenregionaal wordt samengewerkt. Deze 15 regiovisies variëren in hoe uitgebreid de wijze van bovenregionaal samenwerken wordt beschreven: van een korte aanduiding tot een apart hoofdstuk. Welke aspecten van bovenregionale samenwerking beschreven staan, verschilt per regiovisie. Genoemd worden (in verschillende combinaties): de betreffende regio's waarmee bovenregionaal wordt samengewerkt, een beschrijving van taken en verantwoordelijkheden, de overlegstructuur, de doelstellingen en de visie. Van deze 15 regiovisies benoemen zeven ook de accounthoudende regio voor de bovenregionale samenwerking, waarbij twee regiovisies tevens benoemen hoe gehandeld moet worden bij discontinuïteit.

In acht regiovisies is enigszins beschreven hoe bovenregionaal wordt samengewerkt. Daarbij was alleen procesmatige informatie opgenomen over hoe tot bovenregionale samenwerking te komen, waren alleen de randvoorwaarden benoemd of werd maar voor een enkele functie aangegeven hoe er regionaal wordt samengewerkt.

In vier regiovisies was niet uitgewerkt hoe bovenregionaal wordt samengewerkt.

Bovenregionale expertisecentra

Onderdeel van afspraak 5 van de NvO is dat de regio's verbonden zijn aan de bovenregionale expertisecentra. Deze spelen een rol in gevallen waarin bovenregionale samenwerking nodig is om passende hulp te kunnen bieden. Deze expertisecentra hebben drie functies. Ten eerste kunnen professionals die verbonden zijn aan de expertisecentra advies bieden aan betrokkenen als hulp niet het gewenste effect lijkt te hebben. Ten tweede kunnen de centra helpen bij het organiseren van hulp bij de inzet van specifieke expertise voor jeugdigen met een complexe hulpvraag, ook als deze expertise niet binnen de regio voorhanden is. Ten derde organiseren de expertisecentra het bundelen van kennis van professionals uit verschillende domeinen.

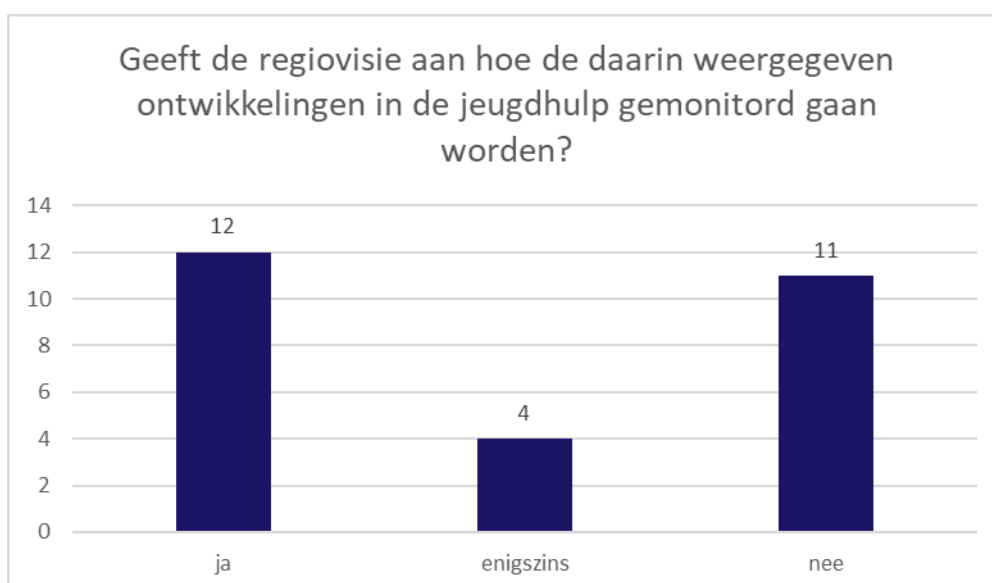
Uit de bovenstaande figuur blijkt dat 23 regiovisies aangeven dat de regio verbonden is aan de realisatie van de bovenregionale expertisecentra. Bij vier regiovisies was dat niet het geval. Van die vier regiovisies gebruikten twee regio's alternatieve documenten, waarmee de regio's van mening waren dat deze beantwoorden aan de uitgangspunten van de NvO. Deze documenten waren opgesteld nog voordat de regionale expertisecentra waren opgericht, waardoor deze niet nog niet konden zijn opgenomen.

3.6 Gaat de regiovisie in op monitoring en op de transformatiedoelen?

Naast de afspraken uit de NvO, zijn de regiovisies getoetst aan twee aanvullende punten die de Jeugdautoriteit heeft geformuleerd. Het eerste aanvullende toetspunt betreft de monitoring. De regiovisie beschrijft idealiter de gewenste ontwikkelingen in de jeugdhulp. Om in beeld te krijgen of deze ontwikkelingen ook daadwerkelijk worden gerealiseerd is monitoring van belang. De Jeugdautoriteit heeft daarom als toetspunt toegevoegd dat de regiovisies aangeven hoe de daarin weergegeven ontwikkelingen gemonitord gaan worden. Het tweede aanvullende toetspunt betreft de aansluiting van de regiovisies op de transformatiedoelen van de Jeugdwet.

Monitoring
De regiovisie geeft aan hoe de daarin weergegeven ontwikkelingen in de jeugdhulp gemonitord gaan worden.
Transformatiedoelstellingen Jeugdwet
De regiovisie sluit aan op de volgende doelstellingen:
1. Preventie en uitgaan van de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk.
2. Demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren door onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen
3. Eerder de juiste hulp op maat bieden om het beroep op dure gespecialiseerde hulp te verminderen.
4. Integrale hulp aan gezinnen bieden volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'.
5. Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door de regeldruk te verminderen.

Monitoring

De bovenstaande figuur geeft weer dat 12 regiovisies aangeven hoe de ontwikkelingen in de jeugdhulp gemonitord gaan worden. De wijze waarop deze regiovisies de monitoring beschrijven is divers. Een aantal regiovisies geeft aan de zorgaanbieders te betrekken in de opstelling van de Kritische Prestatie Indicatoren voor de monitoring. Verder geeft een aantal regiovisies aan dat ze jeugdigen en gezinnen betrekken in de monitoring. Eén regiovisie geeft aan dat een klankbordgroep wordt ingericht met daarin de verschillende stakeholders die gaat volgen hoe de regiovisie wordt uitgevoerd. Een aantal regiovisies noemt het berichtenverkeer als basis voor dataverzameling waarop de monitoring is gebaseerd.

De regiovisies verschillen in het niveau waarop de monitoring beschreven wordt. Genoemd worden onder meer het zorggebruik, de instroom en de uitstroom. Daarnaast noemen enkele regiovisies ook de outcome criteria als onderdeel van de monitoring. In één regiovisie is per segment jeugdhulp een uitgebreide set aan indicatoren geformuleerd. Verder geeft een aantal regiovisies aan, in aanvulling op kwantitatieve gegevens, ook kwalitatieve informatie te willen verzamelen.

In vier regiovisies wordt enigszins aangegeven hoe de ontwikkelingen in de jeugdhulp gemonitord gaan worden. In die regiovisies wordt in heel algemene termen omschreven hoe er in de regio gemonitord gaat worden, of er wordt aangegeven dat er nog verdere besluitvorming over de monitoring nodig is.

In 11 regiovisies is niet aangegeven hoe de ontwikkelingen in de jeugdhulp gemonitord gaan worden.

Transformatiedoelen

Voorts is getoetst of de vijf transformatiedoelen terugkomen in de regiovisie:

Preventie is door bijna alle regio's (96%) genoemd, demedicaliseren/normaliseren door 81%, eerder de juiste hulp op maat door 70% en integrale hulp door 59%. Meer ruimte voor professionals door regeldruk te verminderen is het minst vaak genoemd: 48%. Een aantal transformatiedoelen is enigszins genoemd. In die gevallen is het vaak deels genoemd of er is iets genoemd dat erop lijkt en waarvoor net iets andere bewoordingen zijn gebruikt dan in de formulering van de transformatiedoelen.

Bij de toets naar monitoring en transformatiedoelen, dient uiteraard de kanttekening te worden geplaatst, dat deze onderdelen geen deel uitmaken van de NvO-afspraken. Het staat regio's dus vrij deze onderdelen buiten de visie te houden en ze niet, of in andere documenten te beschrijven.

4. Bevindingen: de regio's over de regiovisies

4.1 Reflecties op het totstandkomingsproces

De bevindingen uit het vorige hoofdstuk zijn hoofdzakelijk gebaseerd op de analyse van de regiovisies door de Jeugdautoriteit. In aanvulling daarop heeft met elke regio een gesprek plaatsgevonden. In deze gesprekken is om toelichting gevraagd op de regiovisies. Daarnaast zijn enkele vragen gesteld over de totstandkoming van de regiovisies. Hoe is dat proces van totstandkoming gegaan en hoe kijken de regio's erop terug? Dit betreft daarmee opvattingen en belevingen van de geïnterviewden. We zijn er hierbij van uitgegaan dat ze vanuit hun regionale functie spraken. Deze bevindingen vormen de basis voor hoofdstuk 4. De opvattingen zijn niet getoetst bij aanbieders uit de regio

Stimulerende en belemmerende factoren

In het onderzoek is de regio's gevraagd of er factoren zijn geweest die hebben geholpen (stimulerend) bij het tot stand brengen van de regiovisie en die het proces dus versneld of vergemakkelijkt hebben. Daarnaast is gevraagd of er belemmerende factoren zijn geweest in het tot stand brengen van de regiovisie.

Regio's konden meerdere factoren noemen. De genoemde factoren staan geclusterd met de frequentie waarin het is genoemd in onderstaande tabellen.

Stimulerende factoren	aantal keer genoemd
er was al goede samenwerking en overleg	8
er lag al veel, maar gebrek aan verbindend document	6
behoefte aan duidelijkheid en actualisatie	5
externe begeleider/projectleider/regioadviseur	5
kon samen mee in inkooptraject (vliegwielen)	5
aparte sessies met betrokkenen en bestuurders	5
samenstelling regio en schaal gemeenten	4
goed opgetrokken met zorgaanbieders	4
investeren in communicatie en participatie extern	4
gesprek vanuit inhoud voeren	3
capaciteit en tijd vrijmaken voor afstemming	3
verplichte karakter, aandrang VNG	2
heel transparant over proces zijn	2
het is abstract en niet over uitvoering	2
overige factoren (elk één keer genoemd)	4
totaal	62

De vaakst genoemde stimulerende factor is dat regio's al een goede samenwerking hadden en dat het daardoor ook makkelijk was om tot een visie te komen. Daarnaast gold voor veel regio's dat er al de nodige visiegerelateerde documenten bestonden (bijvoorbeeld vanuit een inkooptraject), waardoor deze alleen nog met elkaar moesten worden verbonden.

In een vijftal gevallen was het juist de gedeelde behoefte aan duidelijkheid en actualisatie die maakte dat het makkelijker was om een visie op te stellen. Verder werden ook regelmatig praktische dingen genoemd, zoals de inzet van een (externe) projectleider om het traject te trekken of de synergie met een inkooptraject.

Belemmerende factoren	aantal keer genoemd
capaciteit en personele wisselingen	10
complex om met alle gemeenten inhoudelijk op één lijn te komen binnen regio	8
beschikbare tijd	7
bestuurlijke drukte uit Den Haag/hervormingsagenda	5
complexe en langdurig besluitvormingsproces (over veel lagen)	4
corona	3
financiële verschillen tussen gemeenten	2
punten NvO niet goede energie	2
niet het goede momentum	2
gevoelig om verantwoordelijkheden naar bovenregionaal te doen	2
overige factoren (elk één keer genoemd)	3
totaal	48

De belangrijkste belemmerende factoren zijn tijd en capaciteit. Daarnaast vinden veel regio's het ook lastig om inhoudelijk met alle gemeenten op één lijn te komen. Bovendien is het proces daartoe dikwijls complex en bureaucratisch, omdat het over heel veel lagen moet. Relatief vaak genoemd was ook de last die men ondervindt van "Haagse" bemoeienis. Regio's vinden dat er veel onduidelijkheid is over op handen zijnde veranderingen (waaronder de recente Hervormingsagenda) en hoewel er gedecentraliseerd is, vinden zij dat er "toch van alles moet vanuit Den Haag".

Advies voor het opstellen van een regiovisie

De geïnterviewden die over een regiovisie beschikten, is gevraagd wat zij zouden willen meegeven aan de regio's die (nog) geen regiovisie hebben opgesteld. Er konden meerdere adviezen worden genoemd. De genoemde adviezen staan geclusterd met de frequentie waarin het is genoemd in onderstaande tabel.

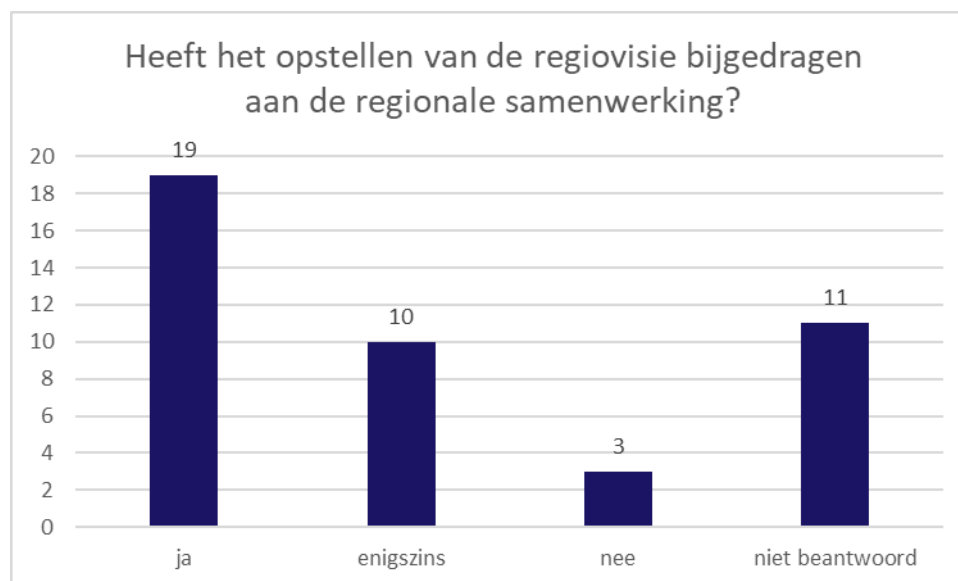
Adviezen voor opstellen regiovisie	aantal keer genoemd
doe het interactief en samen	8
maak gebruik van wat er al is	7
vind elkaar op de inhoud	6
begin met uitleg en procesontwerp, timing	5
goede abstractieniveau en kaders kiezen	3
koppel het aan inkoop	3
betrek externen	3
governance is niet belangrijkste	2
bestuurders moeten het willen	2
gewoon beginnen	2

zoek gezamenlijke taal	2
bedenk wat je ermee wilt	2
ga uit van eigen kracht, niet kopiëren	2
bouw de visie op vanuit de praktijk/casussen	2
overige adviezen (elk één keer genoemd)	7
totaal	56

De rode draad uit de adviezen is om het interactief te doen en goed alle stakeholders (ook gemeenteraden) erbij te betrekken. Het gesprek moet ingestoken worden vanuit de inhoud en niet zo zeer vanuit ieders individuele belangen. Verder is het goed om gebruik te maken van stukken en visies die er al zijn. Vooraf is het belangrijk om het proces goed uit te lijnen en duidelijk te maken aan alle betrokkenen.

4.2 Heeft het opstellen van de regiovisie bijgedragen aan de regionale samenwerking?

In de gesprekken is aan de orde gesteld of de regio's van mening zijn dat het opstellen van de regiovisie heeft bijgedragen aan de regionale samenwerking.

Uit de gesprekken blijkt dat 19 regio's van mening zijn dat het opstellen van een regiovisie heeft bijgedragen aan de regionale samenwerking. Deze vraag is ook door vijf regio's beantwoord die zelf nog geen regiovisie hebben, maar die de regiovisie wel aan het opstellen waren. In de onderstaande tabel is weergegeven om welke redenen regio's vinden dat de regiovisie heeft bijgedragen aan de regionale samenwerking.

Redenen waarom het opstellen van de regiovisie heeft bijgedragen aan de regionale samenwerking	aantal keer genoemd
versterking relaties en samenwerking tussen gemeenten	6
belang van regionale samenwerking verduidelijkt	5
brengt overzicht, samenhang en focus	3
koers voor toekomst	3
bekrachtiging van de koers	3
check of regionale samenwerking aan eisen voldoet	2
legitimatie van gemaakte keuzes kunnen uitleggen	2
betrokkenheid gemeenteraad bij regionale samenwerking	2
maakt discussie mogelijk over gevoelige onderwerpen	1
totaal	27

De genoemde redenen zijn vrij divers, er zijn geen redenen die door veel regio's genoemd worden. Het vaakst genoemd is dat het opstellen van de regiovisie geleid heeft tot het versterken van de relaties en samenwerking tussen gemeenten en daarnaast dat het belang van regionale samenwerking verduidelijkt heeft.

Negen regio's zijn van mening dat het opstellen van de regiovisies enigszins heeft bijgedragen aan de regionale samenwerking. De redenen waarom regio's dit vinden zijn divers. Drie keer is genoemd dat er op het gebied van visievorming al documenten waren, maar dat het toch goed was het proces van ontwikkeling van de regiovisie op deze wijze te doorlopen. Alle andere redenen werden slechts één keer genoemd.

Drie regio's geven aan dat het opstellen van de regiovisie niet extra heeft bijgedragen aan de regionale samenwerking. Drie regio's hebben aangegeven dat de regiovisie niet leidde tot nieuw beleid. Daarnaast gaf één regio aan dat de samenwerking in de regio al goed was.

In de gesprekken met de regio's is ook gevraagd welke onderdelen van de regiovisie met name hebben geholpen bij de versterking van de regionale samenwerking, welke niet of weinig. Daarnaast is de vraag gesteld of er nog onderdelen aan de regiovisie ontbraken. Niet alle regio's hadden hier specifieke punten voor ogen.

Welke onderdelen van de regiovisie hebben met name geholpen?	aantal keer genoemd
aandacht voor de governance	5
betrekken van de stakeholders bij het opstellen van de regiovisie	2
reële tarieven en zorgvuldigheidseisen t.a.v. de inkoop ⁹	2
overige onderdelen (elk één keer genoemd)	5
totaal	14

De bovenstaande tabel geeft aan welke onderdelen met name geholpen hebben. Aandacht voor de governance is het meest genoemd.

⁹ Dit punt is wel neergelegd in de uitgangspunten van de NvO, maar heeft geen betrekking op de regiovisie zelf.

Welke onderdelen van de regiovisie hebben niet of in mindere mate geholpen?	aantal keer genoemd
governance	4
rol lokale teams in regiovisie	3
veelheid en richtinggevendheid verschillende punten (boodschappenlijstje)	3
onderdeel reële tarieven ¹⁰	2
visie blijft uiteindelijk hoog over	2
overige onderdelen (elk één keer genoemd)	3
totaal	17

De bovenstaande tabel geeft aan welke onderdelen niet of in mindere mate geholpen hebben. Voor een deel is deze spiegelbeeldig aan de vorige tabel. Het meest genoemd is ook hier governance, alleen waarden deze regio's het negatief dat dit punt in de regiovisie moest worden opgenomen. Deze regio's ervaren druk om een zwaardere vorm van de Wet gemeenschappelijke regelingen in te voeren. Daarnaast is vaker genoemd de rol van lokale teams in de regiovisie: dit wordt door de betreffende regio's gezien als een lokale bevoegdheid waardoor het niet in een regiovisie past. Verder is meerdere keren genoemd de veelheid en richtinggevendheid van de verschillende punten die in de regiovisie moesten komen volgens de uitgangspunten van de NvO.

Welke onderdelen ontbraken aan de regiovisie?	aantal keer genoemd
concretisering van de voornemens	4
aandacht voor het voorveld en de aangrenzende domeinen: WMO, onderwijs. Verder concept positieve gezondheid	2
aandacht voor de 'zachtere' aspecten: relaties, samenwerking	2
overige onderdelen (elk één keer genoemd)	4
totaal	12

Aan de regio's is ook gevraagd welke onderdelen aan de regiovisie ontbraken. Het meest genoemd werd de concretisering van de voornemens. Daarbij is door de regio's aangegeven dat de NvO-uitgangspunten zelf vrij open zijn geformuleerd. Doordat meerdere gemeenten op één lijn moesten komen heeft de regiovisie bovendien een vrij abstract karakter gekregen.

4.3 Overige opmerkingen van de regio's

In de gesprekken met de regio's is ook de vraag gesteld of zij zelf nog andere punten aan de orde wilden stellen. Een aantal regio's maakte hiervan gebruik door hun observaties, tips en zorgen naar voren te brengen. Deze worden hieronder weergegeven:

¹⁰ Dit punt is wel neergelegd in de uitgangspunten van de NvO, maar heeft geen betrekking op de regiovisie zelf.

- Een aantal regio's spreekt zorgen uit over wetgeving over de vorm van regionale samenwerking. Zijn vrezend dat er standaardoplossingen aan regio's worden opgelegd die niet passend zijn. Volgens de regio's zijn meerdere oplossingen denkbaar en kan een lichtere vorm van samenwerking evengoed effectief zijn. In een kleinere regio is het overzichtelijk samenwerken. Grootte van een regio zou echter niet doorslaggevend moeten zijn. Het risico is dat er veel energie verloren gaat in het aanpassen van een structuur, zonder dat daar een probleem onder ligt en die energie is juist nodig voor verdere transformatie. Daarbij is ook aangegeven dat de optimale schaal altijd een discussiepunt is en dat hoe dan ook op verschillende niveaus moet worden samengewerkt: regionaal én bovenregionaal.
- Volgens een aantal regio's wordt er vanuit het Rijk maar ook vanuit de VNG te veel bedacht voor de regio's, er wordt óver de regio's gesproken maar er wordt te weinig aan regio's zelf gevraagd hoe zaken nu lopen of welke oplossingen zij zelf vinden. Ook de NvO wordt door enkele regio's gezien als iets dat voor, maar niet met de regio's is bedacht. Je kan als regio zelf goede oplossingen vinden voor regionale samenwerking, het hoeft niet altijd in een mal te passen.
- Er wordt aan de Hervormingsagenda gewerkt, maar het zicht op wat daar speelt ontbreekt, terwijl die Hervormingsagenda raakt aan de verschillende ontwikkelingen die in de regiovisies worden geschetst. En breder dan de Hervormingsagenda geldt dat het voor de regio's onduidelijk is wat de landelijke ontwikkelingen zullen zijn, terwijl deze gevolgen hebben voor de regionale samenwerking.
- Beleidsontwikkelingen richten zich veel op wat niet goed gaat. Wat wel goed gaat, krijgt te weinig aandacht. Als voorbeeld van aandacht besteden aan wat wel goed gaat, is genoemd het onderzoek van het Verwey Jonker Instituut over succesvolle transformatie¹¹.
- Het opstellen van een regiovisie is niet een éénmalige actie maar een stap in een traject. Het vergt een permanente dialoog om de regiovisie in concrete acties om te zetten.
- Maak permanente ontwikkeltafels met aanbieders en stakeholders op meerdere onderwerpen. Dat verbetert de relatie, bevordert de uitwisseling van kennis en informatie en zorgt voor veel draagvlak.
- Afbakening van de jeugdhulp moet landelijk worden opgepakt, met gebruik van kennis vanuit de regio's. Eén regio geeft zelf invulling aan dit thema met behulp van ontwikkeltafels, maar vindt dat hier ook landelijk richting aan gegeven zou moeten worden.
- Het opstellen van de regiovisie voor jeugd roept de vraag op hoe deze samenhangt met de andere onderdelen van het sociaal domein. Er zou een meer integrale visie moeten komen.
- Regio's kijken te weinig naar elkaar terwijl er veel van elkaar geleerd kan worden. Een aantal regio's doet dit al wel. Inventariseer thema's waarover je wilt leren van andere regio's en organiseer het gesprek met hen.

¹¹ Eigenwijs transformeren, Verwey Jonker Instituut. Utrecht, maart 2021.

5. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

In juni 2020 heeft de VNG een resolutie aangenomen met betrekking tot een NvO. De NvO houdt onder andere in dat de gemeenten in regionaal verband een regiovisie opstellen voor de jeugdhulp, die aangeeft hoe gemeenten vanuit hun rol als opdrachtgever, de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdhulpfuncties borgen en wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is.

Inmiddels is het twee jaar geleden dat de resolutie is aangenomen. Voor de Jeugddautoriteit was dit een goed moment om te onderzoeken of regio's uitvoering hebben gegeven aan de afspraak om een regiovisie op te stellen, en of die regiovisies ook inhoudelijk voldoen aan de eisen van de NvO. Daarnaast heeft de Jeugddautoriteit getoetst in hoeverre de transformatiedoelen uit de Jeugdwet zijn verwerkt in de regiovisies.

In deze paragraaf worden de onderzoeksvragen beantwoord en worden enkele aanvullende reflecties vanuit de Jeugddautoriteit gepresenteerd. De onderzoeksvragen waren:

1. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het opstellen van de regionale visies?
2. In hoeverre bevatten de regiovisies – of alternatieven daarvoor - een inhoudelijke uitwerking van de uitgangspunten van de NvO?
3. Welke lessen kunnen getrokken worden uit het proces van de totstandkoming van de regiovisies?
 - Wat zijn stimulerende factoren?
 - Wat zijn belemmerende factoren?
4. In hoeverre sluiten de regiovisies aan bij de aanvullende toetspunten die de Jeugddautoriteit heeft geformuleerd ten aanzien van transformatiedoelen en monitoring in de regiovisies?

Kanttekeningen

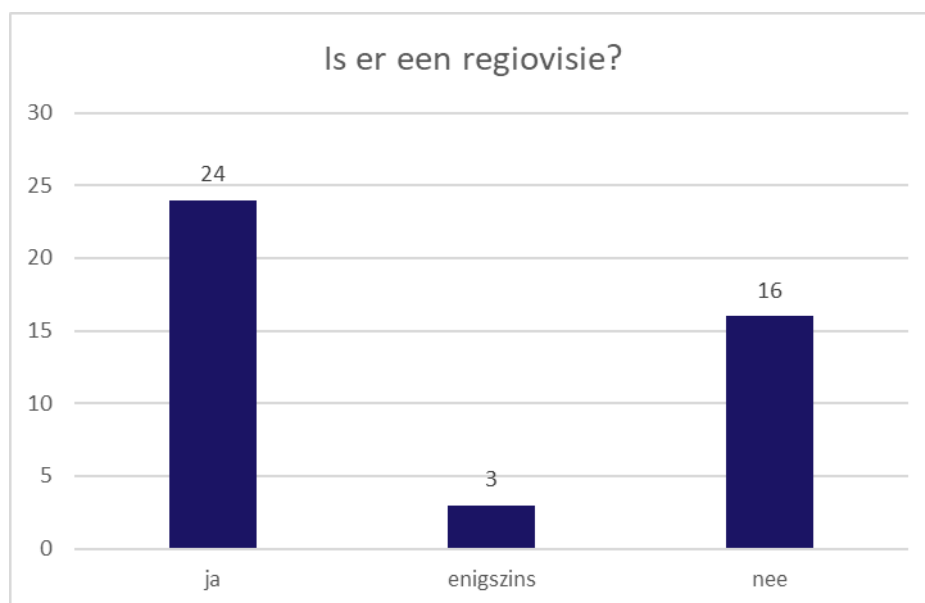
Alvorens in te gaan op de onderzoeksvragen, is het van belang enkele kanttekeningen in acht te nemen:

- Voor het onderzoek zijn de beschikbare regiovisies bestudeerd en er is gesproken met vertegenwoordigers van jeugdhulpregio's. Er is niet gesproken met aanbieders of andere belanghebbenden.
- Er is een grote diversiteit tussen de regio's. Er zijn regio's met minder dan 200.000 inwoners en er zijn regio's met meer dan 1 miljoen inwoners. Er zijn regio's met één tot drie gemeenten en er zijn regio's met wel 20 gemeenten. In een aantal regio's zijn de deelnemende gemeenten vergelijkbaar en even groot, in andere is dat zeer verschillend met bijvoorbeeld één grote gemeente en een aantal kleine. Sommige regio's kennen veel grootstedelijke problematiek, andere hebben vooral een ruraal karakter. Verder is er een aantal regio's dat al lang een soort van geografische eenheid vormt, terwijl er ook regio's zijn waar de samenstelling een wat minder natuurlijk verband is. De onderlinge verhoudingen binnen de regio's verschillen eveneens. Soms is er goede samenwerking en groot onderling vertrouwen en soms is dat een stuk minder.

Beantwoording onderzoeksvragen

Ad 1:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het opstellen van de regionale visies?

Gebleken is dat een twee jaar na het vaststellen van de NvO, 56% van de regio's over een regiovisie beschikt, 7% enigszins en 37% niet. Ruim 1/3 heeft dus strikt genomen geen regiovisie.

Bij de 24 regio's die over een visie beschikken, zijn er verschillen zichtbaar in de intensiteit en kwaliteit. Sommige regio's hebben de visie "eenvoudig" gehouden met het doel om aan de verplichtingen te voldoen. Andere hebben naast een visie met een stip op de horizon ook veel aandacht besteed aan de bijbehorende transformatieopgave en hoe deze verwezenlijkt moet worden.

Drie regio's hebben 'enigszins' een regiovisie. Het gaat dan om een conceptvisie waar nog een verdiepingsslag op komt. Ook zijn er enkele regio's die een alternatief document hebben dat in de letterlijke zin geen "regiovisie" heet, maar waarvan de regio van mening is dat hiermee aan de NvO wordt voldaan.

In 16 regio's is er geen regiovisie. In ongeveer de helft daarvan is dit een bewuste keuze. Deze regio's vinden het niet nodig omdat ze van mening zijn dat ze al naar de geest van de NvO werken en dat soms ook elders (deels) hebben vastgelegd. Zij vinden het zonde van de energie om het nader te expliciteren in een separaat document. Bij de andere helft is het ontbreken van de regiovisie geen bewuste keuze. Ze zijn er heel laat aan begonnen, hadden andere prioriteiten of het bleek binnen de regio heel lastig te zijn om gezamenlijk op één lijn te komen en samen één visie te maken. Deze regio's verwachten eind 2022 of begin 2023 alsnog een vastgestelde visie te hebben.

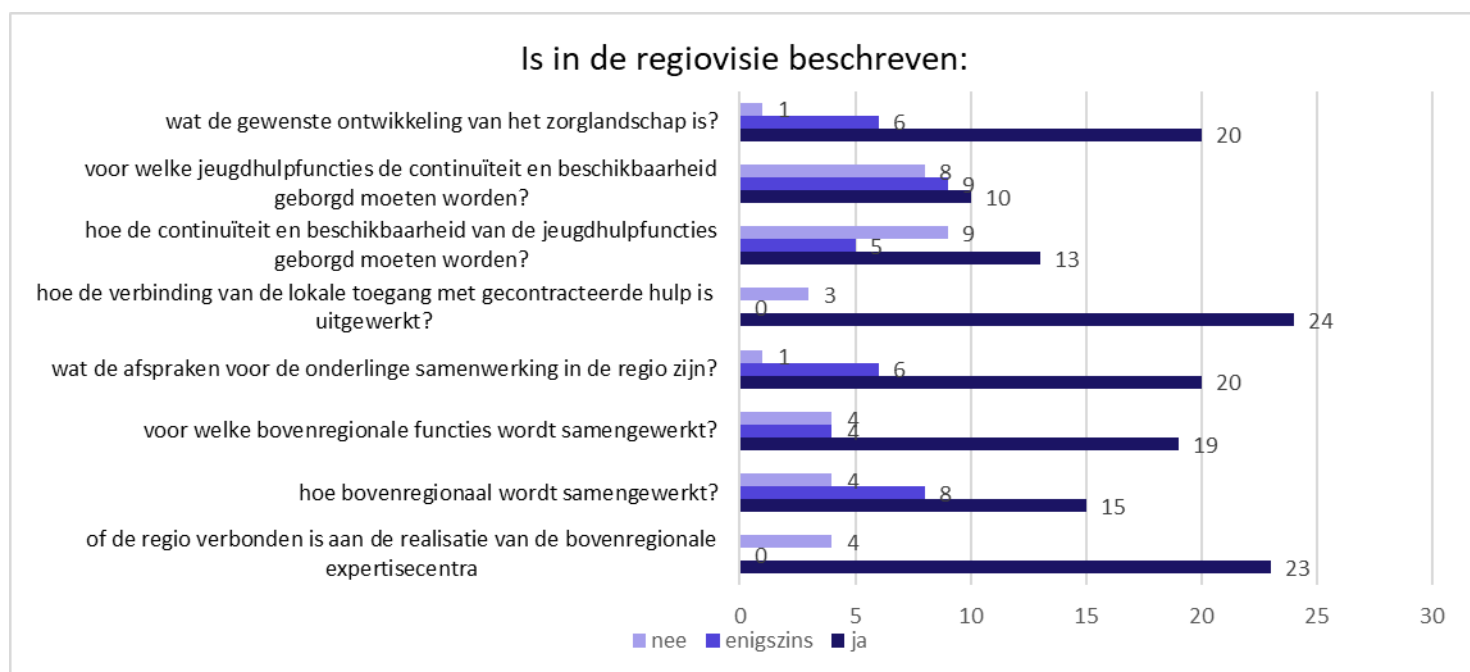
In de gevallen waarin niet aantoonbaar een regiovisie aanwezig is, kan het zijn dat men wel naar de geest van de afspraken handelt of er op onderdelen aan voldoet. Maar als de afspraken niet zwart op wit staan of gemakkelijk boven tafel te krijgen zijn, is het ook de vraag hoe hard ze zijn, wat de kwaliteit ervan is en hoe elk van de betrokken gemeenten zich eraan gebonden voelt als er problemen zijn.

Ruim de helft (14) van de getoetste regiovisies is tot stand gekomen in participatie met de stakeholders. Bij tien regiovisies is dit enigszins gebeurd. Er is daar wel enige afstemming geweest maar niet in de volle breedte. Drie regiovisies zijn niet in participatie met de stakeholders tot stand gekomen.

Ad 2:

In hoeverre bevatten de regiovisies – of alternatieven daarvoor - een inhoudelijke uitwerking van de uitgangspunten van de NvO?

De uitwerking van de NvO is aan de hand van diverse toetsvragen onderzocht. Deze zijn opgenomen in onderstaande figuur.

Als we inhoudelijk naar de beschikbare regiovisies kijken en de mate waarin die voldoen aan de NvO-afspraken, dan is het beeld dat per onderdeel het aantal dat voldoet telkens schommelt rond de 75% (circa 20 van de 27). Als dus ook de regio's zonder regiovisie worden meegeteld, dan kan worden geconcludeerd dat aan elk van de uitgangspunten van de NvO door een krappe helft van de regio's aantoonbaar is voldaan (circa 20 van de 43).

Ad 3:

Welke lessen kunnen getrokken worden uit het proces van de totstandkoming van de regiovisies?

- Wat zijn stimulerende factoren?
- Wat zijn belemmerende factoren?

Over het algemeen hebben de meeste regio's het opstellen van een regiovisie als een nuttig traject ervaren. Zo'n 60% van alle geïnterviewden die bezig zijn geweest met het opstellen van een regiovisie, gaven aan dat het de samenwerking heeft verbeterd. Het hielp hen om de goede gesprekken met elkaar, maar ook met aanbieders, te voeren en om de onderlinge relaties te verbeteren. Ook regio's die los van de NvO, de inhoudelijke samenwerking al eerder met elkaar hadden geregeld, gaven aan dat het hen toch had geholpen bij het verdiepen van de onderlinge relaties. In slechts 9% van de gevallen vond men dat het niet heeft bijgedragen aan verbetering.

Stimulerende factoren waren de al goede bestaande verhoudingen in de regio, het reeds beschikbaar hebben van gezamenlijke afspraken en een visie en het beschikbaar maken van tijd en capaciteit om de visie op te stellen. Bestuurlijk draagvlak is daarbij onontbeerlijk.

Belemmerend is de personele capaciteit die het vraagt en zeker als daar regelmatig wisselingen in zijn. Bovendien is het complex om met een groot aantal gemeenten tot gedragen besluitvorming te komen, dat kost veel tijd en energie.

Ad 4:

In hoeverre sluiten de regiovisies aan bij de aanvullende toetspunten die de Jeugdautoriteit heeft geformuleerd ten aanzien van transformatiedoelen en monitoring in de regiovisies?

Het aantal regiovisies dat aandacht besteedt aan het monitoren van de in de visie geschetste ontwikkelingen is beperkt (12 wel en 11 enigszins). Daarbij moet worden opgemerkt dat dit geen uitgangspunt is van de NvO. Om goed in beeld te krijgen of de gewenste ontwikkelingen, zoals beschreven in de regiovisies, gerealiseerd worden en om toekomstige discontinuïteit in het zorglandschap tijdig te signaleren, is meer aandacht voor de monitoring gewenst.

Noemt regiovisie 5 transformatiedoelen?

De aansluiting van de regiovisies op de transformatiedoelen van de Jeugdwet varieert. In de meeste visies wordt er wel aandacht besteed aan de doelen. Preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden komt in bijna alle regiovisies aan de orde. Ruimte voor professionals en de gelddruk verminderen, komt het minst terug in de visies.

5.1 Aanvullende reflectie

Alles overziende kan geconstateerd worden dat de NvO zeker een impuls heeft gegeven aan de regionale samenwerking. Door de NvO is de samenwerking in veel regio's versterkt en inhoudelijk verdiept. De meeste regio's beschikken inmiddels over een visie. De regio's die er nog geen hebben, verwachten er veelal binnen een jaar wel een te hebben. In enkele gevallen ziet men er gemotiveerd van af.

Inhoudelijk voldoen de regiovisies grotendeels aan de NvO-normen. Op onderdelen zouden regio's in een aantal gevallen hun voornemens en afspraken nog concreter en preciezer kunnen formuleren. Dat dwingt tot verdere focus, vergroot de kans op naleving en verkleint de kans op misverstanden.

Voorts moet worden vastgesteld dat er duidelijke verschillen zijn tussen de regio's. Wat in de ene regio heel natuurlijk en haast als vanzelf tot stand komt, is in de andere regio een worsteling. In een aantal gevallen is regionale samenwerking iets positiefs, dat helpt om de zorg in het gebied te verbeteren. In andere gevallen is het een verplichting, die veel energie kost en weinig oplevert. Dit maakt dat vanuit het belang van regio's gezien, regionalisering om een zeer genuanceerde benadering vraagt met veel maatwerk. In de gevallen waar de omstandigheden gunstig zijn en "het werkt", moeten de vruchten van de synergie geplukt worden. In de gevallen waar de uitgangssituatie minder gunstig is, heeft het weinig zin om van bovenaf structuren of oplossingen op te leggen, die eerder zullen worden ervaren als een stramen dan als een steun.

Desalniettemin heeft het onderzoek een aantal praktische inzichten opgeleverd die kunnen helpen om de regionale samenwerking te verbeteren. Het is goed om elkaar op te zoeken, op inhoud het gesprek te voeren en af te stemmen met andere gemeenten in de regio, maar evenzeer met aanbieders en andere stakeholders in de regio. Het helpt om focus aan te brengen en koers te bepalen. Voor ogen moet worden gehouden dat het potentieel van regionale samenwerking per regio verschilt, de opbrengst daarmee dus ook.

5.2 Aanbevelingen

Aanbevelingen aan de regio's

1. Werk samen bij de invulling van de lokale toegang

De lokale toegang tot de jeugdhulp is de schakel tussen de jeugdige, het gezin en hun directe leefomgeving enerzijds en de gecontracteerde hulp anderzijds. Waar in de NvO gesproken wordt over de verbinding tussen lokale toegang en gecontracteerde hulp, gaat het voor de lokale teams om verschillende aspecten: het beschikbaar zijn van informatie over het gecontracteerde zorgaanbod, het delen van informatie over de cliënt, de rolverdeling tussen lokale toegang en gecontracteerde hulp en de terugkoppeling aan het contractmanagement. Om de verbinding tussen de lokale teams en de gecontracteerde hulp goed te borgen zijn de vijf basisfuncties benoemd. In enkele regiovisies wordt genoemd dat de gemeenten in de regio een gemeenschappelijke werkwijze of methodiek voor de lokale toegang ontwikkelen. De Jeugdautoriteit

ondersteunt deze ontwikkeling. Meer eenduidigheid in de lokale toegang in een regio vergemakkelijkt de samenwerking met de gecontracteerde (regionale) jeugdhulpaanbieders en kan zorgen voor een kwaliteitsverbetering in die gemeenten waar de invulling van de lokale toegang achterblijft. Daarbij kunnen ook de huisartsen betrokken worden. Met de huisartsen kunnen bijvoorbeeld afspraken gemaakt worden over verwijzing naar het voorliggend veld of het betrekken van de lokale teams bij complexe gevallen of de inzet van praktijkondersteuners. De Jeugddautoriteit roept de regio's op om gezamenlijk (bijvoorbeeld in J42-verband) kennis en ervaring uit te wisselen over het samenwerken bij de invulling van de lokale toegang¹².

2. Laat aanbieders en andere stakeholders participeren, benut de kennis en voer het gesprek op de inhoud

Vrijwel alle regio's die actief participatie hebben georganiseerd waren positief over wat ze dat heeft opgeleverd. Het verbetert vaak de relatie en het wederzijds begrip en beschikbare (ervarings)kennis wordt dan goed benut. Daarbij is het van belang elkaar te trachten te vinden op de inhoud en daar de dialoog over te voeren. Er is ook een regio waar aanbieders en gemeenten principiële verschillen over de door de gemeenten voorgestane visie. Zelfs in een dergelijke situatie is het nuttig de verschillen van inzicht in een zo vroeg mogelijk stadium, zo concreet mogelijk boven water te krijgen. In het verdiepingsonderzoek van de Jeugddautoriteit van 2021 noemen jeugdhulpaanbieders zowel positieve als negatieve ervaringen. De Jeugddautoriteit is van mening dat participatie vanaf het begin door de aanbieders met hun kennis en ervaring zeer nuttig is voor de kwaliteit van een visie en het draagvlak ervoor.

3. Voorzie visie van ontwikkelprogramma en budget

Zie het opstellen van de visie als startpunt en niet als eindpunt. Als de procesbegeleider zijn opdracht heeft afgerond en de visie is vastgesteld, begint het pas. Alleen een stip op de horizon is onvoldoende. Verschillende regio's hebben bewust nagedacht en ingezet op een implementatieplan. Ze hebben een transformatieprogramma opgesteld en budget beschikbaar gesteld. Enkele regio's hebben goede ervaringen met permanente ontwikkeltafels met aanbieders en stakeholders voor bepaalde thema's. Dit verbetert de relaties in het veld en zorgt voor draagvlak voor de uitkomsten. Hiermee kunnen thema's uit de regiovisie geconcretiseerd worden. Vooral meer complexe thema's die moeilijk vooraf in een uitvoeringsplan te vertalen zijn, lenen zich hiervoor. Zorg daarbij voor een goede interne organisatie en financiering van de capaciteit en activiteiten bij de gemeenten/regio. Houd daarbij als regio ook voor ogen welke belasting dit met zich meebrengt voor de zorgaanbieders. Maak met hen afspraken over hun inzet, en hoe die gebruikt en vergoed gaat worden.

4. Maak nog explicieter voor welke jeugdhulpfuncties de continuïteit geborgd moet worden en de wijze waarop dat moet gebeuren

Dit onderdeel is in veel regiovisies niet of slechts beknopt beschreven. De Jeugddautoriteit vindt dit opvallend, want het raakt aan de kern van de regiovisie. Voor de borging van de continuïteit binnen het regionale zorglandschap is het essentieel om expliciet te benoemen om welke jeugdhulpfuncties het gaat en hoe de borging op regionaal niveau geregeld wordt. Overigens is dit ook één van de lastigste onderdelen van de samenwerking, want dit vergt veel afstemming en een op inhoud afgestemd gezamenlijk beeld. Ook hiervoor geldt dat de praktijkkennis van aanbieders en hulpverleners van grote meerwaarde is.

5. Ontwikkel monitoring van het zorglandschap op regionaal niveau verder door

Het onderzoek laat zien dat monitoring op regionaal niveau verder ontwikkeld kan worden. Een aantal regio's is hier ook al mee bezig. Dit betekent meer dan alleen het monitoren van de contractafspraken met de

¹² J42 is het landelijke ambtelijk netwerk van de 42 jeugdhulpregio's.

aanbieders. Van belang is dat de monitoring aansluit op de ontwikkelingen die in de regiovisie worden geschetst. Hiervoor moeten de ontwikkelingen in het gebruik van de verschillende typen jeugdhulp in beeld gebracht worden. Eenduidige data en informatie zijn hierbij cruciaal. Van belang is daarbij ook dat de monitoring in beeld brengt wat de gevolgen van de verschuivingen in het gebruik van de jeugdhulp kunnen zijn voor de zorgcontinuïteit. Bijvoorbeeld een gewenste afname van de hulp met verblijf kan op een bepaald moment gevolgen hebben voor de continuïteit deze hulp. In een aantal regio's zijn hier goede voorbeelden van te zien. De Jeugdautoriteit roept de regio's op om goede voorbeelden uit te wisselen in J42-verband.

Aanbevelingen aan de Rijksoverheid

Geef regio's voldoende ruimte om hun governance in te richten, het vergt veel maatwerk

In de consultatieversie van de Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen wordt aangegeven dat gemeenten voor de regionale samenwerking een keuze moeten maken uit drie verschillende samenwerkingsvormen uit de WGR: een openbaar lichaam, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een centrumgemeente. Het onderzoek laat een diversiteit aan samenwerkingsvormen zien, variërend van lichte samenwerkingsvormen als een netwerksamenwerking of een samenwerkingsovereenkomst, tot een samenwerking in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Er zijn zorgen bij een aantal regio's over landelijke wetgeving. Door een aantal regio's is aangegeven dat aanpassing van de structuur van regionale samenwerking tijd en energie kost die dan niet naar de inhoud kan gaan. Tegelijkertijd zijn er enkele regio's die bezig zijn om hun governance tegen het licht te houden met het oog op versteviging van de samenwerkingsvorm. Ook hier verschilt per regio welke oplossing werkt. Regio's moeten daarom voldoende ruimte houden voor hun eigen keuzes ten aanzien van de governance. Het gaat volgens de Jeugdautoriteit dan ook niet primair om de vorm maar om de stabiliteit en robuustheid van de samenwerking. Een gemeenschappelijke regeling kan daaraan bijdragen, maar stabiele en robuuste samenwerking kan ook op een andere wijze vorm krijgen. Dat kunnen ook andere vormen van regionale samenwerking zijn dan in de consultatieversie van de bovengenoemde wet zijn opgenomen.

Aanbeveling aan de regio's en de Rijksoverheid gezamenlijk

1. Regionale indeling vraagt maatwerk vanuit belang van gemeenten én jeugdhulpaanbieders

Zoals bij de conclusies is aangegeven, bestaat er een grote diversiteit in het karakter van de regio's. Dat beperkt de toepasbaarheid van standaardoplossingen of maatstaven waar alle regio's aan moeten voldoen met betrekking tot de indeling van de regio's. Uniforme landelijke uitgangspunten voor de indeling van de regio's kunnen daardoor een heel verschillend effect hebben in de verschillende regio's. Bijvoorbeeld het uitgangspunt van een minimaal aantal jeugdigen per regio werkt heel anders door in rurale regio's dan in dichtbevolkte. Regionale indeling vraagt om een genuanceerde benadering en maatwerk. De Jeugdautoriteit is van mening dat daarbij zowel rekening moet worden gehouden met de belangen van de gemeenten in de regio, als met die van de aanbieders. Met name stabiliteit in de samenstelling van de regio is daarbij voor iedereen van groot belang. Bij een stabiele regio kan de aandacht meer uitgaan naar de jeugdhulp zelf en hoeft het minder uit te gaan naar veranderingen en alle bijkomende (administratieve) lasten. Nieuwe wetgeving zou hier rekening mee moeten houden.

2. Zet sterker in op reductie van administratieve lasten en gebruik cafetariamodel

De bovengenoemde discussies over schaalvergroting en uniformering van de governance van regio's roepen de vraag op voor welk probleem dit oplossingen zijn. De oproepen hiertoe vanuit het jeugdhulpveld zijn voor

een groot deel ingegeven door de wens van vermindering van administratieve lasten. Hier valt nog het nodige te winnen. Uit de toetsing van de regiovisies komt naar voren dat de transformatiedoelstelling vermindering van regeldruk in weinig regiovisies aandacht krijgt. Vermindering van administratieve lasten en overeenkomstigheid waar dat mogelijk is, moet daarom worden bevorderd. Via het breder toepassen van vormen van een cafetariamodel, kunnen administratieve vereisten en verantwoordingsinformatie meer overeenkomstig worden, met behoud van een bepaalde keuzemogelijkheid. Een voorbeeld van een bestaand cafetariamodel zijn de drie uitvoeringsvarianten voor de Jeugdwet en de Wmo.¹³ Met een cafetariamodel hoeft de werkwijze voor een regio niet van hogerhand te worden voorgeschreven. De complexiteit en de administratieve lasten worden wel beperkt doordat er niet meer dan enkele uitvoeringsvarianten zijn. Regio's en gemeenten behouden keuzevrijheid, terwijl tegelijkertijd wordt voorkomen dat een regio met 15 gemeenten ook 15 varianten kent. Overigens komt deze aanbeveling in feite overeen met de zesde afspraak uit de NvO (zie Bijlage 1).

¹³ Handreiking Uitvoeringsvarianten iWmo en iJw, Zorginstituut Nederland, 2017.

Bijlage 1 Uitgangspunten NvO en aanvullende toetspunten

1) Uitgangspunten NvO

De NvO is in juni 2020 vastgesteld en bestaat uit acht uitgangspunten. Vijf daarvan hebben specifiek betrekking op de regiovisies. Deze vijf zijn hieronder vermeld.

Uitgangspunten NvO met betrekking tot de regiovisies
1. Gemeenten stellen in regionaal verband een regiovisie op die door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld. De regiovisie komt tot stand in overleg met aanbieders (en met gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis), professionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders en ketenpartijen.
2. De regiovisie geeft helderheid over hoe gemeenten, ten minste voor de looptijd van deze visie, in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdfuncties borgen. Hierbij kan als leidraad de lijst met functies uit de regeling Jeugdautoriteit dienen, die regionaal een eigen invulling kan krijgen. ¹⁴ De regiovisie geef ook aan wat de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is.
3. De regiovisie gaat in op de wijze waarop de lokale toegang verbonden is met de gecontracteerde hulp, met de vijf basisfuncties voor lokale teams als leidraad.
4. Regio's kiezen in hun regiovisie een niet-vrijblijvende governance, met één onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio.
5. Regio's geven in hun regiovisie aan hoe en voor welke functies ze bovenregionaal samenwerken, met als doel dat deze bovenregionale functies beschikbaar blijven. Daarbij is het belangrijk dat alle regio's verbonden zijn aan de realisatie van de bovenregionale expertisecentra.

Naast deze vijf uitgangspunten omvat de NvO nog drie andere uitgangspunten. Deze hebben geen betrekking op de regiovisies en zijn daarom ook niet gebruikt voor de toetsing. Volledigheidshalve worden ze hieronder vermeld.

Overige uitgangspunten NvO
6. Regio's verplichten zich tot beperking van administratieve lasten door 1. de drie uitvoeringsvarianten in het sociaal domein consequent toe te passen; 2. bij regionale contractering als gemeenten dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer te hanteren.
7. Gemeenten houden zich aan zorgvuldigheidseisen voor inkoop. Dit betekent dat ze inzetten op tijdige start en afronding van contractering, op meerjarige contracten en op continuïteit van zorg bij aflopende contracten.
8. De regio's hanteren in hun contractering reële tarieven en kunnen rekenen op transparantie van aanbieders in de opbouw van hun tarief.

¹⁴ Bedoeld wordt hier de Subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg, Regeling van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 6 december 2019.

2) Aanvullende toetspunten Jeugdautoriteit

Naast de uitgangspunten van de NvO worden de regiovisies getoetst op twee onderstaande aanvullende punten. Eén punt heeft betrekking op monitoring en één punt heeft betrekking op de transformatiedoelstellingen van het jeugdstelsel.

Monitoring
De regiovisie geeft aan hoe de daarin weergegeven ontwikkelingen in de jeugdhulp gemonitord gaan worden.
Transformatiedoelstellingen Jeugdwet
De regiovisie sluit aan op de volgende doelstellingen:
1. Preventie en uitgaan van de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk.
2. Demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren door onder meer het opvoedkundig klimaat te versterken in gezinnen, wijken, scholen en voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen
3. Eerder de juiste hulp op maat bieden om het beroep op dure gespecialiseerde hulp te verminderen.
4. Integrale hulp aan gezinnen bieden volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'.
5. Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door de regeldruk te verminderen.

Bron: *Memorie van Toelichting Jeugdwet*¹⁵

¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2012–2013, 33 684, nr. 3

Bijlage 2 Vijf basisfuncties lokale toegang

Naar aanleiding van de evaluatie van de Jeugdwet (2017) deed KPMG in opdracht van de VNG en het ministerie van VWS, een onderzoek naar de toenmalige en gewenste basisfuncties van gemeentelijke lokale teams. Volgens het onderzoek zouden overal in Nederland minimaal vijf basisfuncties op lokaal niveau geregeld moeten zijn.

De vijf basisfuncties van de lokale toegang
1. Veilige leefomgeving: houd altijd oog voor een veilige leefomgeving van de inwoner.
2. Tijdig signaleren van de vraag: door verbinding te maken met de wijk: investeer in preventie; wees aanwezig daar waar de doelgroep is, zodat vragen gehoord worden. Maak verbinding met de wijk en werk 'outreaching'.
3. Vindbare en toegankelijke hulp: wees toegankelijk en vindbaar en voer een goede triage uit.
4. Handelen met een brede blik: verhelder de vraag, plan van en met het huishouden en verleen ondersteuning, beleg de regie, maak duidelijke afspraken en houd een vinger aan de pols.
5. Leren en verbeteren: verzamel inzichten, ga erover in gesprek en durf te veranderen.